

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Spominjanje ob tragični obletnici
Jernej Letnar Černič

Article information:

To cite this document:

Letnar Černič, J. (2014). Spominjanje ob tragični obletnici, Dignitas, št. 63/64, str. 5-8.

Permanent link to this document:

[https://doi.org/ 10.31601/dgnt/63/64-1](https://doi.org/10.31601/dgnt/63/64-1)

Created on: 16. 06. 2019

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Spominjanje ob tragični obletnici

Jernej Letnar Černič

V začetku leta 2015 praznujemo oziroma obeležujemo sedemdeseto obletnico osvoboditve pekla vseh peklov, koncentracijskega taborišča Auschwitz. V letih med drugo svetovno vojno je tam in v drugih koncentracijskih taboriščih zmagalo zlo in v vsem obličju razčlovečilo človeka. Človek je postal objekt tako v osebi žrtve kot storilca. Zakaj objekt - ker je le tako mogoče pojasniti vsa grozodejstva, ki so bila v tem in v drugih manjših ter večjih taboriščih storjena v času divjanja nacističnega totalitarnega stroja. Le tako, da so storilci dojemali žrtve kot predmet in sredstvo, ki opravičujejo dosego cilja nacistične prevlade, so zmogli dan za dnem povzročati zločine vseh zločinov, in nato za večerjo ob mizi sedeti s svojo družino in se igrati s svojimi otroci. Zato je takšna hudodelstva tako zelo težko razumeti in doumeti.

Auschwitz simbolizira trpljenje sto tisočih in milijonov pod vsakokratnimi totalitarnimi režimi tudi zato, ker so mnoga manjša taborišča odšla v pozabo, kot tudi njihovi storilci in žrtve. Z distanco sedemdesetih let in brez osebne izkušnje je težko v polni meri razumeti težo trpljenja, ki so ga utrpele žrtve in njihovi svojci. Auschwitz žal ni edina tragična obletnica, ki jo praznujemo v letošnjem letu. Slovenski državni voditelji, ki so bili ob obletnici Auschwitza polni besed »o tem, da se takšna hudodelstva ne smejo nikoli več ponoviti« in so jih postavljali ob bok hudodelstvom v Darfurju, Ruandi in Srebrenici, so v isti sapi izpustili hudodelstva podobnega obsega in narave, ki so se skoraj pred sedemdesetimi leti dogajala na slovenskem ozemlju. Dejstva so danes znana, kljub mnogim poskusom za njihovo zakritje.

Zvesti sledilci neke druge totalitarne ideologije, komunistične, so se v maju in juniju 1945 znesli nad svojimi političnimi nasprotniki, predvsem je šlo v večini za civilno prebivalstvo. Najprej so jih nezakonito pridržali, nato so se nad njimi tako ali drugače izživljali in jih nato pokončali. Ukaze je sprejemalo takrat vodstvo Ozne in slovenske ter jugoslovanske komunistične partije. Izvajali

pa so jih najstniki in mladostniki v zgodnjih dvajsetih. Ti so se zgodaj razčlovečili in so morali živeti oziroma se živijo z izgubljeno dušo do konca življenja in po njem. Večina tistih, ki je sprejela ukaze je danes že pokojna, verjetno danes živi le še kakšen posameznik oziroma posameznica v srednji verigi poveljevanja. Veliko bremen so na svojih ramenih nosili mnogi, od takratnih komunističnih voditeljev, do voznikov tovornjakov in vlakov, ki so žrtve prevažali do krajev eksekucij.

Vsem pa je skupno, da za časa svojega življenja niso nosili posledic za svoja hudodelska dela, saj nihče ni odgovarjal zanje. Njihova imena so večini bralcev znana. Če so bili glavni odgovorni za nacistična hudodelstva po drugi svetovni vojni preganjani in so jim sodili na mednarodnem vojnem sodišču v Nürnbergu in na drugih manjših sodiščih v Evropi in Aziji, kjer so večino kasneje tudi obsodili in usmrtili, zaman iščemo podobne primerjave v slovenskem kontekstu. Glavni odgovorni storilci, pa tudi srednji in najnižji niso nikoli, oziroma ne bodo nikoli, če ne bo prišlo do čudeža, kazenskopravno odgovarjali za svoja razčlovečena hudodelska dejanja. V času svojega življenja jim je uspelo celotno družbo in okolico vleči za nos. Hudodelstva zoper človečnost pa tako ostajajo kazenskopravno nekaznovana.

Kaj se bo z njimi dogajalo na drugem svetu je vprašanje, na tem zagotovo nič, saj je večina izmed njih do svoje smrti uživala različne državne privilegije. Še več, lepo so poskrbeli, da je izginila večina sledi za njimi. Enako jim je uspelo, da slovenska družba še danes ne zmore enoglasno obsoditi hudodelskih pobojev deset tisočih na slovenskem ozemlju. Še huje, trenutno je evidentirano le malo povojnih grobišč. Večina jih še vedno sameva. Kosti pobitih še vedno ležijo v gozdovih, jamah, brezni, rudniških jaških in jarkih. Poskusi, da se omenjena hudodelstva zamolči, se nadaljujejo še v današnje dni. Žrtve se, namesto, da bi jim zgradili spominske centre, označuje za sodelavce okupatorja, čeprav večina izmed njih ni imela nobene povezave s fašističnimi ali nacističnimi okupatorji. Nadalje se povojna hudodelstva opravičuje z revolucionarnim valom, ki je v Evropi divjal po drugi svetovni vojni češ, saj je povsem običajno, da po vojni pride do obračuna s političnimi nasprotniki in njihovimi družinami. Takšne abotne prakse pričajo, da se hudodelstva nadaljujejo tudi v današnji dan. Če so bile žrtve pokončane pred sedemdesetimi leti, se nasilje in ponižujoče ravnanje njihovih sorodnikov nadaljuje v današnji slovenski družbi. Tudi s tem,

da država ni sposobna sprejeti celovitega zakona o povojnih grobiščih, ampak to področje ureja s »flikanjem« obstoječih zakonov.

Nekaj je hudo narobe z družbo, ki ne želi pokopati svojih mrtvih, jim postaviti spominske centre in državna obeležja, kaj šele, da bi preganjala odgovorne za njihovo smrt. Vsi, ki so kdaj umrli oziroma bili pokončani na slovenskem ozemlju, sodijo v kolektivni spomin in podzavest slovenskega naroda. Morda je v avtokratski družbi razumljivo, da želi takratna totalitarna stran še danes preko svojih naravnih in ideoloških potomcev počistiti s prav vsakim, ki drugače misli, zagotovo pa slednje ni sprejemljivo v demokratični in pravni družbi, ki kaj da na učinkovito varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ko se spominjamo obletnice osvoboditve nekdanjih nacističnih koncentracijskih taborišč in tam storjenega genocida in hudodelstev zoper človečnost je prav, da če pometamo pred tujim pragom, končno pometemo tudi domačega, saj trava ni nič bolj zelena na slovenskih tleh, kvečjemu bolj krvava in prežeta s človeškimi kostmi in izgubljenimi dušami.